

бюджетних надходжень буде залежати від обраного інструменту та рівня прибутковості проекту.

Витрати держави на адміністрування рентних податків залежать від типу обраних фіскальних інструментів та обсягу необхідної інформації для розкриття. За цим критерієм порівняно менш затратними є роялті на обсягу випуску (не передбачає оцінки витрат і доходів).

За критерієм *справедливості* найбільш цікавими як для держави, так і платників податків є ресурсний рентний податок та адвалорне роялті.

Рівномірність розподілу податкового тягаря вказує на привабливість податку на надприбуток і фіскальних інструментів у спільних проектах.

Отже, в контексті подальшої трансформації податкової системи України доцільно замінити рентну плату (мобілізацію якої з 2013 призупинено) на ресурсний рентних податок з відповідною модифікацією плати за користування природними ресурсами до форми адвалорного роялті.

Література

1. Бобылев Ю.Н. Налогообложение минерально-сырьевого сектора экономики / Ю.Н. Бобылев, М.Ю. Турунцева: Ин-т Гайдара, 2010. — 200 с.
2. Соколовская А.М. Теория налогообложения. Продвинутый курс: учебник для магистрантов / И.А. Майбуров, А.М. Соколовская. — М: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. — 591 с.
3. Mining Royalties. A Global Study of Their Impact on Investors, Government, and Civil Society / James Otto, Craig Andrews, John Tilton et al. — Washington: The World Bank, 2006. — 298 p.
4. The Taxation of Petroleum and Minerals: Principles, Problems and Practice / ed. by Philip Daniel, Michael Keen, Charles McPherson. — New York: IMF — Routledge, 2010. — 454 p.

Юхта О.І.

«Фінанси та кредит», 4 курс,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент Кондратюк С.Я.

БЮДЖЕТНІ РИЗИКИ В КОНТЕКСТІ МАКРОФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

В умовах економічної невизначеності і нестабільності, особливої уваги потребують процеси, що пов'язані зі значними фінансовими потоками, зокрема бюджетних коштів. Бюджетні ризики, як сукупність факторів що зумовлюють можливість невиконання бюджетних показників, є основою даного дослідження. Бюджет як фонд коштів потребує стабільності у надходженнях коштів, тому визначення бюджетних ризиків у контексті макрофінансового регулювання є актуальною проблемою.

Під бюджетними ризиками слід вважати сукупність чинників інституційного середовища, які за певних умов порушують стабільність окремих стадій бюджетного процесу.

Унаочнення бюджетних ризиків за стадіями бюджетного процесу із зазначенням механізму їх врегулювання наведено у табл. 1.

Таблиця 1

БЮДЖЕТНІ РИЗИКИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ

Стадія бюджетного процесу	Бюджетні ризики	Механізми регулювання
Складання проекту бюджету	• Неможливість точного прогнозування бюджетних показників	• Використання показників що піддаються прогнозуванню, наближення часу подання запитів до початку виконання бюджету
	• Ризики невірних макроекономічних прогнозів	• Запровадження усереднених прогнозів на підставі оцінок різних інститутів
	• Ризики впливу невиконання поточного бюджету	• Забезпечити наявність резервного фонду для можливості покриття невиконаної видаткової частини поточного бюджету
Затвердження бюджету	• Політичні чинники	• Запровадити механізм наукової експертизи окремих коректувань до державного бюджету
	• Ризики соціального популізму	• Скорочення терміну між поданням до ВРУ Закону про ДБУ та граничним терміном прийняття Закону.

	• Ризики несвоєчасного прийняття Закону про ДБУ	• Зобов'язати ВРУ в обов'язковому порядку приймати Закон України про ДБУ до перерви
Виконання бюджету	• Ризики державних закупівель «в одні руки»	• Спрощення доступу до тендерних процедур та забезпечення їх публічності. Перехід державних закупівель на біржову основу. Забезпечення механізму обґрунтування витрат ДУ вище певного рівня

Закінчення табл. 1

Стадія бюджетного процесу	Бюджетні ризики	Механізми регулювання
	• Ризики касових розривів	• Зменшити бюджетну консолідацію та залишати більше коштів на місцях за рахунок впровадження диференційованої системи зарахування загальнодержавних податків і зборів до місцевих бюджетів
	• Циклічні ризики економічної динаміки	• Зменшити частку не дискреційних (автоматичних) податкових доходів у податкових надходженнях ДБУ
	• Зовнішньоекономічні ризики	• Мінімізувати використання зовнішніх джерел запозичень, диверсифікувати валютний кошик, активізувати імпортозаміщуючу політику
Складання та затвердження звітності	• Доврахування у бюджеті додаткових витрат/доходів	• Зменшити термін між звітом про касове виконання ДБУ та звітом про виконання ДБУ
	• Ризики бюджетної дисципліни	• Встановлювати граничні терміни взаєморозрахунків та умови виконання наприкінці року

Окремо необхідно зацентувати увагу на елементах макропруденційного нагляду в умовах макрофінансового регулювання. Стабільність макрофінансового середовища ґрунтується на стабільності в першу чергу правового поля та мінімальним впливом «політичних циклів». Випереджаючий

нагляд повинен базуватись на необхідності диверсифікації дохідної частини та забезпеченості балансування бюджету за рахунок власних джерел використовуючи запозичення винятково для значних інвестиційних проєктів.

Також значної уваги набувають ризики, що виникають у процесі міжбюджетних відносин. Структура податкових відносин в Україні на даний момент передбачає значну бюджетну централізацію водночас супроводжується значним дотаційним характером місцевих бюджетів з ДБУ. Економічні наслідки даного процесу проявляються у зменшенні росту ВВП (за даними МВФ, зростання на 1 % бюджетної консолідації призводить до зниження темпів росту ВВП на 0,5 %) [3]. Окрім того, формуються додаткові ризики касових розривів, що пов'язані з часовими лагами між перерахуванням на казначейські рахунки ДБУ зібраних на місцях податків і зборів разом часовими лагами пов'язаними із платежами з ДБУ та відповідними перерахуваннями. Уникнення цих ризиків лежить також у площині перерозподілу доходів і можливості перегляду окремих часток податків що зараховуються до місцевих бюджетів і встановленні диференційованих рівнів зарахування окремих податків і зборів залежно від рівня економічного розвитку окремого регіону [2].

Таким чином бюджетні ризики є невід'ємною умовою функціонування бюджетної системи. Для їх мінімізації доцільно використовувати різні методи, які повинні базуватись на принципах мінімізації часових лагів між окремими взаємопов'язаними розрахунками, наданні більшої економічної самостійності місцевому самоврядуванню, застосування диференційованого підходу у акумулюванні доходів тощо.

Література

1. Фінанси: підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. — К.: Знання, 2008. — 611 с.
2. www.minfin.gov.ua — Офіційний сайт Міністерства фінансів України
3. www.imf.gov.ua — Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду